

แนวทางการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติ:
กลุ่มสตรี 4 ชุมชน ตำบลแพด อำเภอคำตาก้า จังหวัดสกลนคร
Guidelines for Management of Natural Dye Fabric Manufacturer Group:
Four Community Women Groups in Phaed Sub-district, Kham Ta Kla District,
Sakon Nakhon Province

ปิยะวดี ยอดนา¹, อิริยา มณีเขียว² และ พรกมล สาข้อง³
Piyawadee Yodna¹, Iraya Maneekhiaw² and Pornkamon Sakong³

Received October 21, 2021 & Revised November 1, 2021 & Accepted December 13, 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการในปัจจุบันของกลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติ : กลุ่มสตรี 4 ชุมชน ตำบลแพด อำเภอคำตาก้า จังหวัดสกลนคร และ 2) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิต ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มผู้ผลิต จำนวน 45 คน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 10 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการกลุ่มผู้ผลิต จำนวน 5 ด้าน ภาพรวมมีระดับปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.45, S.D. = 0.28) และแนวทางการบริหารจัดการกลุ่ม ได้แก่ 1) ด้านการจัดการ ควรมีโครงสร้างกลุ่ม มีการวางแผน มีเครือข่ายภายนอก 2) ด้านการผลิต ควรมีการพัฒนากระบวนการผลิตอย่างต่อเนื่อง รักษาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3) ด้านผลิตภัณฑ์ ควรมีสร้างตราสัญลักษณ์ สร้างบรรจุภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน และพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ผ่านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน 4) ด้านการตลาด จัดทำแผนกลยุทธ์ทางการตลาด เพิ่มช่องทางการจำหน่าย เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการของตลาด และ 5) ด้านเงินทุน หมุนเวียน ควรจัดหาแหล่งเงินทุนให้เพียงพอ และจัดทำบัญชีตามมาตรฐาน

คำสำคัญ : 1. การบริหารจัดการ, 2. กลุ่มผู้ผลิต, 3. ผ้าย้อมสีธรรมชาติ

Abstract

This article aimed 1) to study the current management of the natural dye fabric manufacturer group, four community women groups, Pad Sub-district, Khamtakla District, Sakon Nakhon Province and 2) to propose the management guidelines of the natural dye manufacturers group. The study was a mixed method of quantitative collected from a sampling of 45 producer members while the qualitative used in-depth interviews with 10 persons. Data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and content

^{1, 2, 3} คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

^{1, 2, 3} Faculty of Management Science, Sakon Nakhon Rajabhat University

Email : piyawadee.yn@gmail.com

analysis. The results showed that the management of the producer group in 5 aspects, overall, the operational level was at a moderate level ($\bar{X}$ = 3.45, S.D. = 0.28). The guidelines for group's management are as follows: 1) management, there should be a group structure, planning, external networks, 2) production, continuously develop production processes, maintain local knowledge and wisdom, 3) products, create a logo, make quality of packaging, as well as improve product quality to meet community product standard, 4) marketing, make a marketing strategic plan for increasing sale channels to meet market demands and 5) working capital, should find sufficient sources of funds and standardized accounting.

Keywords : 1. Management, 2. Producer Group, 3. Natural Dyed Fabric

1. บทนำ

ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 เป็นต้นมา หน่วยงานภาครัฐมีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยมุ่งเน้นสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุข (Green and Happiness Society) ประชาชนมีครอบครัวเข้มแข็ง และการมีโอกาเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อสามารถนำไปประกอบอาชีพ สร้างรายได้ที่มั่นคง ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐจึงกำหนดมาตรการช่วยเหลือชุมชนเพื่อลดปัญหาความยากจน ชุมชนพึ่งตนเองได้ ในช่วงปี พ.ศ. 2544 หน่วยงานภาครัฐได้มีนโยบายพัฒนาทุนชุมชน (Community capital) โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งกรมการพัฒนาชุมชนได้เข้ามา มีบทบาทในการส่งเสริมชุมชนให้มีรายได้ มีการพัฒนาอาชีพครัวเรือน โดยเริ่มจากการรวมกลุ่มของชาวบ้าน เพื่อทำกิจกรรมประเภทเดียวกัน เรียกว่า “กลุ่มอาชีพ” มีกระบวนการสร้างกลุ่มใช้หลัก “ชาวบ้านสอนชาวบ้าน ทำสิ่งที่เขาอยากทำ” ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก คือ รายได้ ทำให้ประชาชนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความมั่นคงและยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขด้วยการสร้างอาชีพ เป้าหมายหลักของการจัดตั้งกลุ่มอาชีพเพื่อส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการรวมกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพและก่อให้เกิดรายได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถในการผลิต การตลาด และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกลุ่มอาชีพที่กรมการพัฒนาชุมชนเข้ามาส่งเสริมให้มีการจัดตั้ง ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เป้าหมายเพื่อให้สมาชิกในกลุ่มมีข้อตกลงร่วมกันที่จะนำ เงินมาออม การจัดตั้งกลุ่มกองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน เพื่อให้สมาชิกมีแหล่งเงินทุนในการกู้ยืมเพื่อนำเงินไปชำระหนี้ กลุ่มสวนยางพาราเพื่อการออมเงินและการกู้เงิน และกลุ่มอาชีพสตรีทอผ้า เป็นต้น หลังจากมีการจัดตั้งกลุ่มและดำเนินงานไประยะหนึ่ง มีบางกลุ่มที่มีการบริหารจัดการที่ดี ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ แต่บางกลุ่มมีการบริหารจัดการที่ล้มเหลว จนจำเป็นต้องหยุดกิจกรรมกลุ่ม และบางกลุ่มยังคงดำรงอยู่แต่ไม่สามารถพัฒนาให้เติบโตได้ สาเหตุของปัญหาส่วนใหญ่มาจากการบริหารจัดการกลุ่มที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ ขาดแรงจูงใจของสมาชิกในการมีส่วนร่วม และคณะกรรมการ มีทักษะด้านการบริหารจัดการยังไม่เพียงพอ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2562)

กลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติ ตำบลแพต อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดสกลนคร เป็นกลุ่มที่จัดตั้งขึ้นโดยการรวมตัวกันของกลุ่มแม่บ้าน 4 ชุมชน ได้แก่ หมู่บ้านดงอีด้อย หมู่บ้านสามแยกพัฒนา หมู่บ้านโนนคิ่ง และหมู่บ้านเทพนิมิตร ทั้ง 4 ชุมชนตั้งอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้นคนในชุมชนจึงเปรียบเสมือนเครือญาติ มีสายสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกัน มีกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน และต่อมากลุ่มแม่บ้านที่มีความคุ้นเคยกันได้ชักชวนให้มาทำอาชีพทอผ้า เพื่อต้องการหารายได้เสริมหลังจากฤดูทำนา ต่อมาในช่วงต้นปี พ.ศ. 2563 จึงได้จัดตั้งกลุ่ม

อาชีพสตรี โดยมีนางบุญช่วย พลอยสมบูรณ์ เป็นประธานกลุ่ม ในช่วงแรกการจัดตั้งมีสมาชิกเพียง 45 คน ในปัจจุบันจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 70 คน ถึงแม้ว่าจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น แต่ทางกลุ่มยังคงประสบปัญหา หลายๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการ ด้านการผลิต ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการตลาด และด้านเงินทุน หมุนเวียน เนื่องจากกลุ่มมีการก่อตั้งได้ไม่นาน ทำให้มีประสบการณ์ไม่เพียงพอในการบริหารจัดการ เมื่อรวมกลุ่มกันแล้วต่างคนต่างผลิตยังไม่รู้ทิศทางว่าจะดำเนินงานอย่างไร และทำอย่างไรที่จะทำให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง มีตลาดที่ยั่งยืน และมีรายได้ที่มั่นคง

จากปัญหาดังกล่าว จึงเป็นเหตุผลทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการ กลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มสตรี 4 ชุมชน ตำบลบ้านแพด อำเภอคำตากกล้า จังหวัดสกลนคร ให้มีการบริหารจัดการกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างโอกาสการแข่งขันในตลาดทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนมีเศรษฐกิจที่เจริญเติบโต และมีความมั่นคงด้านรายได้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการในปัจจุบันของกลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มสตรี 4 ชุมชน ตำบลแพด อำเภอคำตากกล้า จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มสตรี 4 ชุมชน ตำบลแพด อำเภอคำตากกล้า จังหวัดสกลนคร

3. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ 4 ชุมชน ตำบลแพด อำเภอคำตากกล้า จังหวัดสกลนคร ประกอบด้วย บ้านดงอีต้อย หมู่ 4 บ้านเทพนิมิต หมู่ 4 บ้านสามแยกพัฒนา หมู่ 5 และบ้านโนนคิ่ง หมู่ 6
2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มสตรี 4 ชุมชน ตำบลแพด อำเภอคำตากกล้า จังหวัดสกลนคร จำนวน 70 คน และกลุ่มตัวอย่างสุ่มตามสูตรของ Krejcie & Morgan ได้จำนวน 45 คน กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ มีจำนวน 10 คน ประกอบด้วย นักพัฒนาชุมชนอำเภอคำตากกล้า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแพด อำเภอคำตากกล้า และสมาชิกกลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติ
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ แนวทางการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มสตรี 4 ชุมชน ตำบลแพด อำเภอคำตากกล้า จังหวัดสกลนคร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม (Checklist) สำหรับสมาชิกของกลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มสตรี 4 ชุมชน ประกอบด้วย 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพหลัก ระดับรายได้ต่อเดือน และประสบการณ์ด้านผลิตภัณฑ์ผ้าทอ
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการของกลุ่มในแต่ละด้านได้ มีการนำมาปฏิบัติมากน้อยเพียงใด ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการ ด้านการผลิต ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการตลาด และด้านเงินทุนหมุนเวียน ลักษณะคำตอบเป็นแบบมาตราส่วน (Rating Scale) 5 ระดับ คือ

ระดับคะแนน

ระดับปฏิบัติการ

5	หมายถึง	ระดับปฏิบัติการมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับปฏิบัติการมาก
3	หมายถึง	ระดับปฏิบัติการปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับปฏิบัติการน้อย
1	หมายถึง	ระดับปฏิบัติการน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการกลุ่ม

2. วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) กับนักพัฒนาชุมชนอำเภอ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานกลุ่มผู้ผลิต และสมาชิกกลุ่มผู้ผลิต ประเด็นสัมภาษณ์ประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของกลุ่มผู้ผลิต

ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการในปัจจุบันของกลุ่มผู้ผลิต ซึ่งเป็นการยืนยันผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเชิงปริมาณโดยใช้วิธีเชิงคุณภาพ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิธีเชิงปริมาณ มีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาการสร้างแบบสอบถาม และกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย
2. ศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากการลงพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกลุ่ม เพื่อนำมากำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
3. ดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง และนำไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามเท่ากับ 0.86

วิธีเชิงคุณภาพ ในการสร้างแบบสัมภาษณ์ มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บรวบรวมจากกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ที่ใช้ศึกษา มีการสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในประเด็นที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการบริหารจัดการของกลุ่มในปัจจุบัน รวมทั้งการเข้าไปสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มผู้ผลิต
2. ข้อมูลทุติยภูมิ โดยศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และข้อมูลชุมชนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา ในการตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมาตรวจสอบก่อน ซึ่งจะใช้วิธีตรวจสอบแบบสามเส้า โดยการใช้คำถามเดิมแต่เปลี่ยนบุคคลผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งเปลี่ยนสถานที่ เปลี่ยนเวลาการเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เที่ยงตรง และถูกต้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนแล้วมาลงรหัสเลข (Code) และนำมาบันทึกลงในโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อประมวลผลหาค่าทางสถิติ ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และข้อมูลเชิงคุณภาพ ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended) จากแบบสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการจำแนกข้อมูลที่รวบรวมได้ออกเป็นหมวดหมู่ให้มีความเชื่อมโยงกันและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. ผลการวิจัย

1. การบริหารจัดการในปัจจุบันของกลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มสตรี 4 ชุมชน ตำบลแพต อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดสกลนคร พบว่า

1) การบริหารจัดการของกลุ่มทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการ ด้านการผลิต ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการตลาด และด้านเงินทุนหมุนเวียน มีค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อระดับปฏิบัติการ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังแสดงผลตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มสตรี 4 ชุมชน ตำบลแพต อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดสกลนคร (ภาพรวม)

ระดับปฏิบัติการ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1 ด้านการจัดการ	3.72	0.29	มาก
2 ด้านการผลิต	3.48	0.34	ปานกลาง
3 ด้านผลิตภัณฑ์	3.60	0.16	มาก
4 ด้านการตลาด	3.36	0.25	ปานกลาง
5 ด้านเงินทุนหมุนเวียน	3.10	0.35	ปานกลาง
ภาพรวม	3.45	0.28	ปานกลาง

จากผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มสตรี 4 ชุมชน ตำบลแพต อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดสกลนคร ในปัจจุบัน พบว่า ภาพรวมของการบริหารจัดการทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มี 2 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการจัดการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 และด้านผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 ตามลำดับ อีก 3 ด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการผลิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 ด้านการตลาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.36 และด้านเงินทุนหมุนเวียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10 ตามลำดับ

2) กลุ่มผู้ผลิตได้ให้ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการด้านเงินทุนหมุนเวียนมากที่สุด ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับมีเงินทุนหมุนเวียนไม่เพียงพอ และต้องการให้หน่วยงานภายนอกเข้ามาสนับสนุนหาแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ หรือการได้รับเงินช่วยเหลือในรูปแบบการบริจาค เพื่อนำมาใช้ในการลงทุนซื้อวัตถุดิบโดยเฉพาะเส้นด้าย น้ำคราม และวัสดุอุปกรณ์ในการผลิต รองลงมา ได้แก่ ความต้องการให้หน่วยงานภายนอกจัดฝึกอบรมในการพัฒนาลวดลายผ้า การหาตลาดที่ถาวรให้กับทางกลุ่ม รวมทั้งการจัดฝึกอบรมในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในการประชาสัมพันธ์สินค้า

2. แนวทางในการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สามารถสรุปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการกลุ่ม ดังนี้

1) ด้านการจัดการ ทางกลุ่มผู้ผลิตยังไม่มีโครงสร้างกลุ่มที่ชัดเจน ทำให้ไม่มีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ ยกเว้นเมื่อมีงานแสดงสินค้าที่หน่วยงานภาครัฐจัดขึ้น ทางกลุ่มได้มีการทำงานประสานกันอย่างต่อเนื่องในการวางแผนการผลิตเพื่อให้มีสินค้าเพียงพอ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ประธานกลุ่มกล่าวว่า เมื่อมีงานแสดงสินค้า ทางกลุ่มจะร่วมหารือและเร่งการผลิตอย่างเต็มที่ เพราะคาดหวังว่าจะสามารถสร้างยอดขายได้ตามเป้าหมาย แต่เมื่อจบงานแสดงสินค้าแล้ว ทางกลุ่มไม่ได้มีการวางแผนการทำงานอย่างต่อเนื่องต่างคนต่างผลิต ต่างจัดการตนเอง ขาดการมีส่วนร่วม

แนวทางการบริหารจัดการ ควรมีการกำหนดโครงสร้างกลุ่มที่ชัดเจนเกี่ยวกับหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของสมาชิก มีการประชุมวางแผนอย่างต่อเนื่องร่วมกันระหว่างสมาชิกเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนนโยบายของกลุ่มไปสู่เป้าหมายตามที่กำหนดไว้ และการสร้างเครือข่ายภายนอก เพื่อให้สามารถรับข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ ผลิตภัณฑ์ และกิจกรรมของกลุ่มให้บุคคลภายนอกได้รับรู้ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเครือข่ายภายนอกเพื่อเป็นการเสริมสร้างความสามารถในการบริหารจัดการ ทำให้สมาชิกในกลุ่มมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น

2) ด้านการผลิต ทางกลุ่มผู้ผลิตใช้วัตถุดิบบางส่วนมาจากแหล่งในชุมชน โดยเฉพาะพืชพรรณที่มีอยู่ตามธรรมชาติเป็นแหล่งวัตถุดิบของสีย้อมธรรมชาตินอกจากเนื้อครามที่ต้องสั่งซื้อจากนอกชุมชนเนื่องจากทางกลุ่มไม่ได้ปลูกครามเอง ส่วนเส้นด้ายสั่งซื้อจากโรงงานในเขตกรุงเทพมหานคร บางครั้งจะได้วัตถุดิบเส้นด้ายที่มีทั้งคุณภาพดีและคุณภาพต่ำ หากคุณภาพดีนำมาทอแล้วจะทำให้ได้ผ้าผืนที่สวยงาม แต่หากคุณภาพต่ำจะทำให้เนื้อผ้ามีลักษณะเก่า สำหรับวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตทางกลุ่มยังใช้แบบภูมิปัญญาพื้นบ้าน เช่น ใช้กี่ธรรมดา ยังกรอด้วยมือ ขนาดของหน้าฟืมยังมีจำกัด ทำให้ได้ขนาดความกว้างของผ้าทอไม่หลากหลายส่งผลให้ขาดโอกาสในการขาย ลูกค้านำไปซื้อที่กลุ่มอื่นแทน นอกจากนี้ทางกลุ่มยังประสบปัญหาที่ไม่มีทายาทเข้ามาสืบทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการทอผ้า เพราะในยุคปัจจุบันคนรุ่นหนุ่มสาวมีทัศนคติต่อการทำอาชีพทอผ้าเป็นอาชีพค้าสมัย จึงไม่ให้ความสนใจที่จะเรียนรู้กระบวนการผลิต และในอนาคตอาจส่งผลให้องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นสูญหายไปมากที่สุด

แนวทางการบริหารจัดการด้านการผลิต ทางกลุ่มควรลดการพึ่งพาวัตถุดิบหลักจากภายนอก โดยหันมาปลูกครามเองซึ่งจะทำให้สามารถควบคุมปริมาณและคุณภาพได้และยังเป็นการเพิ่มศักยภาพด้านการผลิตของสมาชิกในกลุ่มด้วย กลุ่มควรมีการพัฒนากระบวนการผลิต ด้วยการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมเข้าใช้ในการผลิต มีการพัฒนาทักษะการผลิตอย่างต่อเนื่อง ให้สมาชิกเข้ารับการอบรมทักษะการผลิตและมีที่ปรึกษาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิต และการรักษาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ให้สูญหาย สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการผลิตจากรุ่นสู่รุ่น

3) ด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจุบันทางกลุ่มผู้ผลิตประสบกับปัญหาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ที่ไม่ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะลวดลายผ้าที่ยังไม่หลากหลาย มีคุณภาพต่ำ ทำให้ไม่สามารถผลิตได้ตามความต้องการของตลาด เพราะสมาชิกส่วนใหญ่ใช้ประสบการณ์เดิม ผลิตลายผ้าตามความถนัดของตนเอง นอกจากนี้ยังมีปัญหาสินค้าเสื่อมคุณภาพเพราะเก็บไว้นานเกินไป สีที่เคยสดใสกลับหมองคล้ำ ดูเก่า เส้นด้ายหลุดออก ลวดลายผ้ายังไม่โดดเด่น บางครั้งผ้าทอมีลวดลายไม่สม่ำเสมอตลอดทั้งผืน ทำให้ลูกค้าปฏิเสธไม่ยอมรับสินค้าและส่งคืนกลับมาให้กลุ่มผู้ผลิต ซึ่งปัญหาเหล่านี้อาจเกิดจากตัวผู้ผลิตส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ มีความหลงลืม ทำให้ผ้าที่ทอแล้วมีตำหนิ ไม่ได้มาตรฐาน ในส่วนการบรรจุภัณฑ์ ยังคงใช้ถุงพลาสติกบรรจุสินค้า เพราะมีความ

สะดวกกว่าและประหยัดต้นทุน นอกจากนี้กลุ่มยังไม่มีตราสัญลักษณ์ที่จะทำให้ลูกค้าจดจำ และไม่มีลวดลายผ้าที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ตัวอย่างลวดลายผ้าในปัจจุบันที่ทางกลุ่มได้ทำการผลิต ตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ลวดลายผ้าทอของกลุ่มผู้ผลิต

แนวทางในการบริหารจัดการด้านผลิตภัณฑ์เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทางกลุ่มควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยการออกแบบลายผ้าตามความต้องการของตลาด สร้างอัตลักษณ์ และตราสัญลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่แข็งแรง สวยงาม และโดดเด่น ซึ่งการพัฒนาคุณภาพของผลิตภัณฑ์นั้นจะต้องทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน หลังจากนั้นควรนำสินค้าเข้าคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ได้คะแนนในระดับ 3-5 ดาว ซึ่งเป็นเกณฑ์ระดับคะแนนที่แสดงให้เห็นว่าผลิตภัณฑ์ชุมชนมีคุณภาพ สามารถพัฒนาให้เป็นสินค้าขายได้ในระดับประเทศ และต่างประเทศ

4) ด้านการตลาด กลุ่มผู้ผลิตยังประสบปัญหาเกี่ยวกับการแข่งขันในตลาด เนื่องมาจากคุณภาพของผลิตภัณฑ์ยังต่ำ การผลิตที่ไม่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค เช่นลวดลายผ้ายังไม่โดดเด่น สถานที่จำหน่ายไม่แน่นอน สมาชิกยังใช้บ้านที่อยู่อาศัยเป็นสถานที่จำหน่ายสินค้าและสถานที่ตามงานแสดงสินค้า เช่นงานกาชาดจังหวัดสกลนคร งานมูลมังอีสานสืบสานวัฒนธรรมที่จัดโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ตลาดประชารัฐหน้าว่าการอำเภอคำตากล้า การจำหน่ายสินค้าชุมชนหน้าห้างสรรพสินค้าบิ๊กซี อำเภอคำตากล้า ตลาดนัดคลองถม ริมถนนทางเข้าหมู่บ้าน แต่เมื่อมีการระบาดของไวรัสโควิด 19 ทำให้ทางกลุ่มได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง ไม่สามารถนำสินค้าไปจำหน่ายได้ตามงานแสดงสินค้าต่าง ๆ ส่งผลให้รายได้ลดลงเป็นจำนวนมาก

แนวทางการบริหารด้านการตลาด กลุ่มผู้ผลิตควรกำหนดแผนกลยุทธ์ทางการตลาดโดยการเพิ่มช่องทางการขายให้หลากหลายโดยเฉพาะช่องทางการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต เช่น เพจ ไลน์ เฟสบุ๊ก และการผลิตสินค้าให้ตรงกับความต้องการของตลาด นอกจากนี้ทางกลุ่มควรมีแหล่งจำหน่ายที่ถาวร และมีผู้ขายที่อยู่ต้อนรับลูกค้าที่มาเยือนได้ตลอดเวลา

5) ด้านเงินทุนหมุนเวียน ทางกลุ่มกำลังเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนเงินทุนเพื่อนำมาหมุนเวียนในการจัดซื้อวัตถุดิบและอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบและเชื่อมโยงต่อกระบวนการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การทำการตลาด มีสมาชิกบางคนกล่าวว่าการขาดเงินทุนเหมือนขาดเส้นเลือดใหญ่ที่จะมา

หล่อเลี้ยงให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง เพราะการบริหารจัดการทุก ๆ ด้านต้องใช้เงินทุน เช่น การผลิตต้องซื้อวัตถุดิบที่มีคุณภาพและวัสดุอุปกรณ์ที่ครบครันเพื่อจะทำให้ได้ผลผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ การใช้เงินลงทุนในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อทำการตลาดออนไลน์ เมื่อไม่มีแหล่งเงินทุนที่เพียงพอ ทำให้การบริหารจัดการเต็มไปด้วยปัญหาและอุปสรรค ประธานกลุ่มผู้ผลิตกล่าวว่าเหตุผลหนึ่งที่ทางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้เนื่องมาจากกลุ่มยังไม่มี ความเข้มแข็งพอ โครงสร้างกลุ่มยังไม่ชัดเจน และรายได้ยังไม่สม่ำเสมอ ทำให้แหล่งเงินทุนไม่มั่นใจเมื่อให้กู้แล้วจะสามารถนำเงินมาชำระหนี้ได้ รวมทั้งระบบการจัดทำบัญชียังไม่ได้มาตรฐาน

แนวทางในการบริหารด้านเงินทุนหมุนเวียน กลุ่มผู้ผลิตจะต้องจัดโครงสร้างกลุ่มให้มีความชัดเจน มีการจดทะเบียนอย่างเป็นทางการ หาแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยถูก การสร้างเครือข่ายภายนอกเพื่อสนับสนุนด้านเงินทุน มีการจัดทำบัญชีให้ถูกต้องตามมาตรฐาน รวมทั้งเข้าร่วมการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีตามหลักที่ถูกต้อง

สรุปภาพรวมการเสนอแนวทางการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติ ตามภาพที่ 2

การบริหารจัดการ	แนวทางการบริหารจัดการ
ด้านการจัดการ	กำหนดโครงสร้างกลุ่มให้ชัดเจน การสร้างเครือข่ายภายนอก
ด้านการผลิต	พัฒนากระบวนการผลิต สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
ด้านผลิตภัณฑ์	พัฒนาคุณภาพสินค้า บรรจุภัณฑ์ สร้างอัตลักษณ์ และตราสัญลักษณ์
ด้านการตลาด	สร้างกลยุทธ์ทางการตลาด ใช้เทคโนโลยีในการขยายช่องทางการตลาด
ด้านเงินทุนหมุนเวียน	หาแหล่งเงินทุน พัฒนาระบบบัญชี

ภาพที่ 2 แนวทางการบริหารจัดการกลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติกลุ่มสตรี 4 ชุมชน ตำบลแพต อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดสกลนคร

5. อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มสตรี 4 ชุมชน ตำบลแพต อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดสกลนคร พบว่าการบริหารจัดการกลุ่มยังคงมีปัญหาและอุปสรรค ในด้านการจัดการที่ยังไม่มีโครงสร้างกลุ่มชัดเจน ขาดการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการวางแผนและการตัดสินใจ อาจเป็นเพราะสมาชิกมีความคิดเห็นว่าการเข้ามามีส่วนร่วมไม่เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ตนเอง และอาจไม่มีเวลาเข้าร่วมกับการดำเนินงานของกลุ่ม (ศิริพร พุทธิโส, 2564) ดังนั้น แนวทางการบริหารกลุ่มควรสร้างแรงจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ เพราะจะทำให้มุ่งเป้าหมายได้ชัดเจน สามารถวางแผนให้ทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีผลต่อการอยู่รอดและความก้าวหน้าของกลุ่ม (คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2564) ในด้านการผลิต มีการนำอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการผลิตสินค้าน้อย เพราะอาจไม่มีทุน หรือรู้สึกมีความยุ่งยากในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ส่งผลให้ไม่สามารถแข่งขันทางการตลาดได้ ดังนั้น ทางกลุ่มจึงควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้าช่วยในการผลิต ทำให้ผลิตสินค้าได้จำนวนมากขึ้น ช่วยลดแรงงานลดเวลาการผลิต และลดต้นทุนการผลิต (อภิญา สิตามาน, 2564) เมื่อมีการพัฒนากระบวนการผลิตแล้ว จะ

ส่งผลให้กลุ่มสามารถยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐาน ดังนั้นด้านผลิตภัณฑ์ ทางกลุ่มควรมีการผลิตตลาดขายผ้าให้มีความหลากหลายและเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน รวมทั้งการสร้างตราสัญลักษณ์ และการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ หากกลุ่มต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน และได้รับโอกาสในการจำหน่ายสินค้าให้กับตลาดระดับบน เช่น ตลาดระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค หรือระดับประเทศ จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบดังกล่าว ซึ่งสมาชิกบางคนกล่าวถึงการออกแบบตลาดขายผ้ายังไม่เน้นความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน เนื่องจากกลุ่มมีความคิดเห็นว่าอัตลักษณ์ไม่สามารถช่วยให้เพิ่มยอดขายได้ และทางกลุ่มเองยังมีฐานการผลิตไม่เข้มแข็งเพียงพอ จึงเน้นเฉพาะการผลิตตลาดขายผ้าที่ตนเองถนัด แต่ความเป็นจริงอัตลักษณ์สามารถสร้างภาพลักษณ์ให้คนจดจำได้ ทำให้สินค้ามีความโดดเด่นในแง่ของการแข่งขัน (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2564) ในส่วนของแบรนด์หรือตราสัญลักษณ์สินค้านั้น กลุ่มผู้ผลิตควรตระหนักถึงประโยชน์และมองเห็นคุณค่า เพราะแบรนด์มีบทบาทสำคัญต่อการตลาด รวมทั้งมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของลูกค้าในการตัดสินใจซื้อสินค้าและการซื้อซ้ำ (Liu, M., Zhang, X., & Wu, H., 2021). ปัจจุบันกลุ่มผู้ผลิตใช้ช่องทางการขายสินค้าผ่านทางสังคมออนไลน์อย่างน้อยมาก เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ เพจ มีเพียงสมาชิกบางคนใช้ไลน์เท่านั้น ส่วนใหญ่จะขายทางโทรศัพท์ ออกงานแสดงสินค้า และที่บ้านตนเอง ดังนั้นทางกลุ่มผู้ผลิตควรให้ความสำคัญกับการทำตลาดออนไลน์เพราะเป็นช่องทางการสื่อสารที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายและยังเพิ่มฐานลูกค้าให้กับทางกลุ่มได้ (จิระนันต์ เจริญรัตน์ และคณะ, 2559) และสอดคล้องกับการศึกษาของ Maha Abbas Alazwar, (2020) ที่กล่าวว่าตลาดออนไลน์ (E-marketing) เป็นช่องทางหนึ่งที่จะทำให้ลูกค้าเข้าถึงได้ง่าย ทำให้ลูกค้าเกิดความพอใจจากการเข้ามาใช้บริการตลาดออนไลน์ ที่สะดวก รวดเร็ว และเกิดการซื้อซ้ำ ซึ่งกลุ่มผู้ผลิตควรตระหนักถึงประโยชน์มากมายที่จะได้รับจากการใช้สื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น facebook, blocks และ WhatsApp (Joel, P. A., Dawha, M. E., & Istifanus, L. I., 2020) อย่างไรก็ตามในการพัฒนาทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการ การผลิต ผลิตภัณฑ์ และด้านการตลาด จำเป็นต้องมีเงินทุนเพียงพอเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินงาน แต่ทางกลุ่มไม่มีแหล่งเงินทุนเพียงพอ หรือหากมีแหล่งเงินทุนที่สามารถหาได้กลับมีอัตราดอกเบี้ยสูง ซึ่งแหล่งเงินทุนส่วนใหญ่ได้ปฏิเสธการให้กู้ยืม สอดคล้องกับ สืบศักดิ์ ลีลลักษณ์ (2564) ที่ให้เหตุผลว่าการที่แหล่งเงินทุนได้ปฏิเสธการให้กู้ยืมเพราะกลุ่มอาชีพยังไม่มีการจัดตั้งกลุ่มอย่างเป็นทางการ ไม่มีการทำบัญชีที่ถูกต้อง รายได้ยังไม่มั่นคง ดังนั้นแนวทางที่ทำให้กลุ่มสามารถมีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อนำมาใช้ในการบริหารจัดการ จึงควรมีที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการเงินมาให้คำแนะนำ ชี้แนะ การจัดฝึกอบรมในการจัดทำบัญชีให้ถูกต้อง และจัดตั้งกลุ่มอย่างเป็นทางการ

6. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาพบว่า ทางกลุ่มผู้ผลิตยังคงมีปัญหาด้านการจัดการ โดยเฉพาะขาดการวางแผนอย่างต่อเนื่อง อาจเป็นเพราะสมาชิกของกลุ่มยังมองไม่เห็นประโยชน์ของการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการผลิตก็ยังคงใช้เทคโนโลยีแบบดั้งเดิม ทำให้มีความล่าช้าในการผลิต ด้านผลิตภัณฑ์ยังไม่ได้มาตรฐาน ทางกลุ่มยังไม่ให้ความสำคัญในการสร้างตราสัญลักษณ์ของตนเอง ด้านการตลาดยังไม่ได้พัฒนาให้มีการใช้ช่องทางสื่ออินเทอร์เน็ตในการเข้าถึงลูกค้า ด้านเงินทุนหมุนเวียน ยังไม่มีแหล่งเงินทุนเพียงพอที่จะนำมาลงทุนในการผลิต ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมการพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และสถาบันอุดมศึกษา ควรกำหนดนโยบายการพัฒนาชุมชนในด้านการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพเพื่อให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง สามารถแข่งขันได้ทั้งในตลาดระดับประเทศและตลาดระดับต่างประเทศ

ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนากลุ่มอาชีพในชุมชน ควรเข้ามาดูแลด้านการผลิต ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านการตลาด และด้านเงินทุนหมุนเวียน โดยการจัดฝึกอบรมการพัฒนากระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพ มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ รวมทั้งการสร้างตราสัญลักษณ์เพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าของสินค้า การจัดฝึกอบรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาช่องทางการขายผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตอย่างจริงจัง ควรมีการติดตามประเมินผลหลังจากจบการฝึกอบรมเพื่อนำมาปรับปรุงให้ดีขึ้น สำหรับปัญหาด้านแหล่งเงินทุน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้ามาช่วยเหลือในการหาแหล่งเงินทุนที่เหมาะสม เช่น สถาบันการเงินที่ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มอาชีพชุมชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ยังมีข้อจำกัด เพราะเป็นเพียงการศึกษาเชิงสำรวจเพื่อดูสภาพการดำเนินงานปัจจุบันของกลุ่มและนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการให้กับกลุ่มเท่านั้น ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีกระบวนการส่วนร่วมระหว่างนักวิจัยภายนอกพื้นที่ที่ต้องการเข้าไปแก้ไขปัญหา นักวิจัยท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ และกลุ่มอาชีพที่ต้องการพัฒนาตนเอง เพื่อให้เกิดผลลัพธ์อย่างเป็นรูปธรรมในการแก้ไขปัญหาของชุมชน ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า กลุ่มผู้ผลิตผ้าย้อมสีธรรมชาติ ตำบลแพด อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดสกลนคร มีปัญหาในการบริหารกลุ่มหลายด้าน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเข้าดูแลการบริหารจัดการของกลุ่มผู้ผลิตอย่างจริงจังในด้านกระบวนการผลิต โดยเฉพาะสวดลายผ้า การใช้เทคโนโลยีในการผลิตที่เหมาะสม รวมทั้งการเพิ่มช่องทางการขายผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งผลที่คาดว่าจะได้รับหากมีการพัฒนา คือ ผลิตสินค้าที่ได้คุณภาพ เป็นที่ยอมรับของตลาด และลูกค้าสามารถเข้าถึงได้ง่าย จะทำให้กลุ่มสามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงและส่งผลให้กลุ่มมีความเข้มแข็งในอนาคต ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เกี่ยวกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าย้อมสีธรรมชาติและช่องทางการตลาดของกลุ่มสตรี 4 ชุมชน ตำบลแพด อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดสกลนคร และสำหรับชุมชนอื่น ๆ ที่ต้องการพัฒนาเช่นเดียวกัน

7. เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2562). แนวทางการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ. กรุงเทพมหานคร: กรมการพัฒนาชุมชน.
- กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม (2564). อัตลักษณ์สร้างอย่างไร ให้ปัง! (ตอนที่ 1). สืบค้นเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2564, <https://bsc.dip.go.th/th/category/marketing2/sm-buildingegosteals1>.
- คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2564). คู่มือเทคนิคและการบริหารจัดการสมัยใหม่ตามแนวทางการบริหารกิจบ้านเมืองที่ดี : การบริหารการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- จิระนันต์ เจริญรัตน์ และคณะ. (2559). แนวทางการสร้างช่องทางการตลาดผ้าไหมสีเขาลายดอกแก้วผ่านโซเชียลมีเดีย: กรณีศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้า อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดสกลนคร. สกลนคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศิริพร พุทธิโส. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรบางกะปิ จำกัด. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2564, <https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/mlw12/6114961019.pdf>.

- สืบศักดิ์ ลีวัณลักษณ์. (2564). SMEs อยากได้เงินลงทุนสักก้อนในช่วงหลังวิกฤตโควิด ต้องทำยังไง. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2564, <https://www.krungsri.com/th/plearn-plearn/sme-lend-money-form-bank-after-covid-crisis>.
- อภิญญา สีตามน. (2564). เทคโนโลยีในการผลิตสินค้าและบริการ. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 กันยายน 2564, <https://sites.google.com/site/sersthsastrthikhwrru/thekhnology-ni-kar-phlit-sinkha-laea-brikar?tmpl>.
- Alazwa, M. A. (2021). The Effectiveness of e-Marketing to Strengthen the Product Quality Customer Trust and Commitment with Organizations. A Systematic Literature Review from the Last Two Decades. Retrived September 1, 2021, from www.iiste.org.
- Joel, P. A., Dawha, M. E., & Istifanus, L. I. (2020). Library Professionals' Use of Social Media Technologies for Promoting Library Services in University Libraries in North East Nigeria. Department of Library and Information Science, University of Maiduguri.
- Liu, M., Zhang, X., & Wu, H. (2021). The Impact of Platform Restriction on Manufacturer Quality Transparency in the Blockchain Era. International Journal of Production Research. 1-17.
- Zhang, X. (2020). The Influences of Brand Awareness on Consumers' Cognitive Process : An Event-Related Potentials Study. School of Management, Southwest University of Political Science and Law, Chongqing, China.